

Quản lý phát triển kinh tế

Giảng viên: Ths. Mai Anh Bảo

Chương 3 Tổ chức bộ máy quản trị nhà nước

Bài đọc: Xây dựng nhà nước: Quản trị quốc gia và trật tự thế giới trong thế kỷ 21

- Hãy tóm tắt (1-2 trang) những ý tưởng chính của bài đọc có liên quan đến nội dung “Bộ máy hành chính”

Chương 3 Tổ chức bộ máy hành chính nhà nước

- Những vấn đề tồn tại:

- Nhiều bộ ban ngành, chức năng chồng chéo → công việc dễ, có lợi thì ai cũng tham gia nhưng một công việc khó khăn thì không ai giải quyết, đùn đẩy trách nhiệm
- Kết quả công việc của bộ máy hành chính, cán bộ công chức còn rất thấp, cán bộ công chức ko chịu trách nhiệm với công việc, ko có động lực thực hiện công việc
- Số lượng cán bộ công chức đông, NSNN chi trả lương cao, mức lương thấp, hạch sách, tham nhũng tràn lan
- Bằng cấp của cán bộ công chức là “bằng giả” (tại chức, từ xa, học hộ) đặc biệt đối với cán bộ cấp cơ sở
- Vai trò của nhân dân trong việc kiểm tra, giám sát, đánh giá cơ quan hành chính nhà nước còn rất hạn chế

		VN-2000	JP-95
Civilian Central Government	1000	201	894
	(% pop.)	0,27	0,4
Sub-national Government	1000	1.077,00	1.548
	(% pop.)	1,43	1,2
Education employees	1000	741	1.298
	(% pop.)	1	1
Health employees	1000	168	278
	(% pop.)	0,23	0,2
Police	1000	951	...
	(% pop.)	1,28	...
Armed forces	1000	484	240
	(% pop.)	0,65	0,2
SOE Employees	1000	1.915	110
	(% pop.)	2,58	0,1
Total Public Employment	1000	5.537	4.377
	(% pop.)	7,43	3.53
Total Central gov't wage bill	% of GDP	3	5.3

Những nguyên nhân chính

- Nhà lãnh đạo không có đủ năng lực để quản lý đội ngũ công chức hành chính
→ Nâng cao năng lực về tổ chức bộ máy hành chính.
- Những người lãnh đạo không chịu trách nhiệm (không chịu áp lực) về kết quả công việc đối với người dân → Cải cách để nhà lãnh đạo chịu trách nhiệm với dân về kết quả công việc

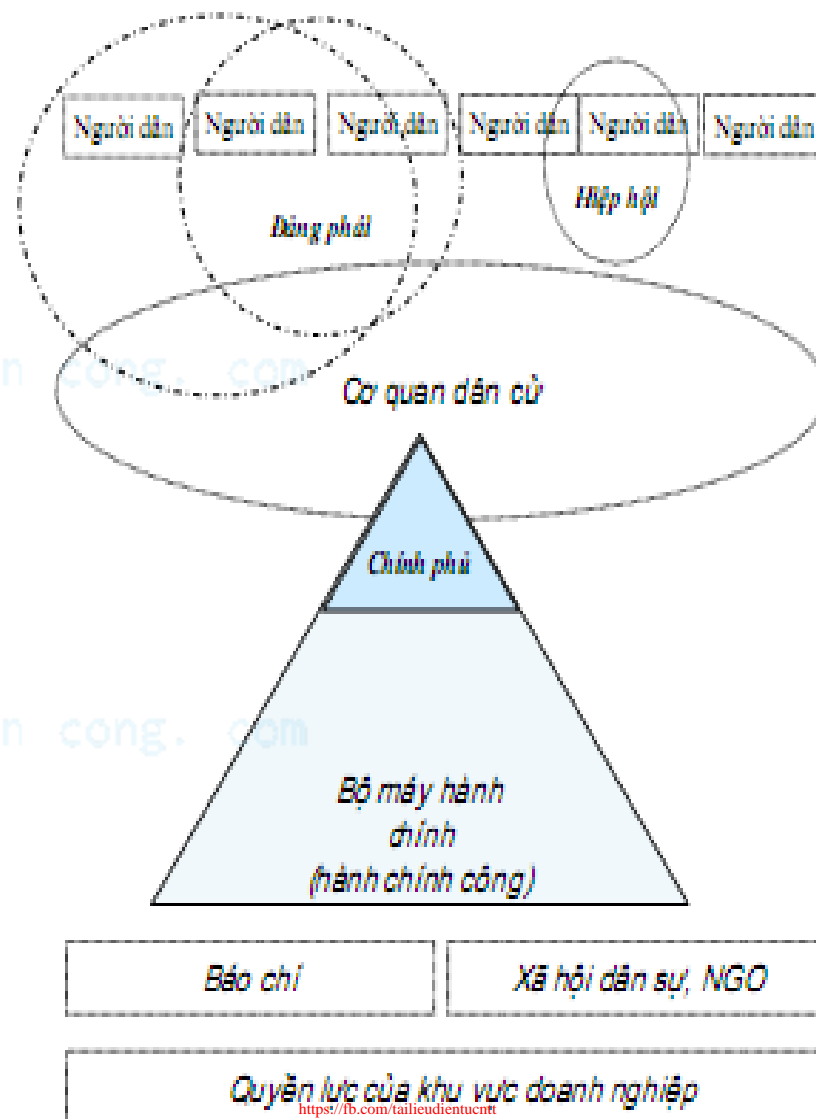
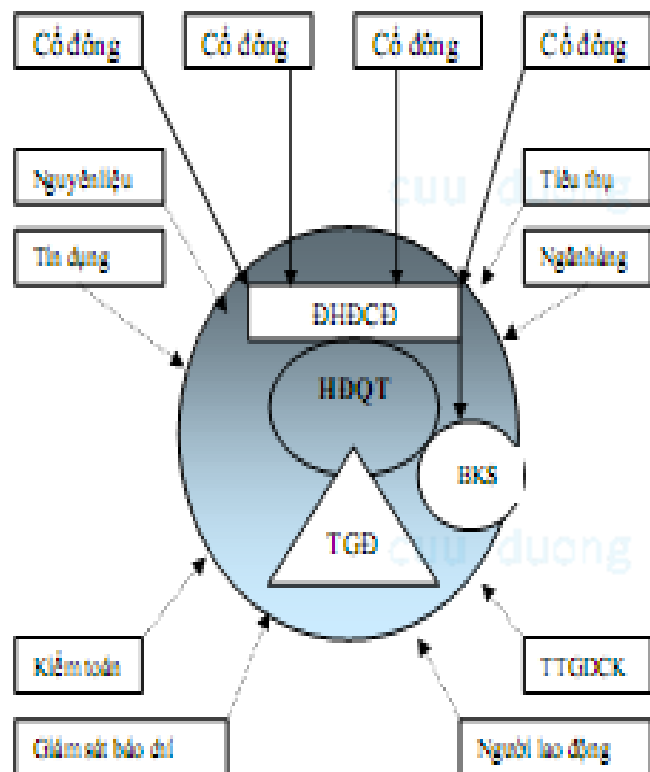
Nâng cao trách nhiệm của nhà lãnh đạo

- Chú ý: hiện nay chưa có một áp lực nào đủ lớn để tác động tới quyền lực đội ngũ lãnh đạo; cán bộ công chức
- Bài đọc: Bầu cử tại Mỹ, Pháp và Việt Nam
- Câu hỏi: Ưu điểm và nhược điểm của mỗi phương pháp bầu cử
- Theo quan điểm của bạn, Phương pháp nào là tốt, tại sao

1. Bộ máy Nhà nước và cơ quan nhà nước

Bộ máy nhà nước là hệ thống các cơ quan nhà nước từ TW đến địa phương, được tổ chức theo những nguyên tắc thống nhất, tạo thành 1 chỉnh thể đồng bộ để thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước.

Bộ máy công ty Vs Bộ máy tổ chức nhà nước

Bộ máy công ty Vs Bộ máy tổ chức nhà nước

Cổ đông

– Người dân

HĐQT

– Cơ quan dân cử (QH)

Ban kiểm soát

-- HĐND các cấp

Ban giám đốc

– Chính phủ

Phòng ban bộ phận – Bộ máy hành chính công

→ Bộ máy tổ chức nhà nước là để tối đa hóa lợi ích của các cổ đông – là những người dân.

Chức năng của Nghị viện (Quốc hội)

- Chức năng đại diện (nhận sự ủy thác của nhân dân để quản lý quốc gia)
- Chức năng lập pháp (làm luật)
- Chức năng quyết định (phê duyệt kế hoạch phát triển kinh tế, xã hội, phê duyệt dự toán, phân bổ, quyết toán ngân sách)
- Chức năng giám sát hoạt động của Chính phủ

- Dự toán phải được tuân thủ triệt để
- Số liệu đo lường rõ ràng

cuu duong than cong. com

cuu duong than cong. com

VD: Kinh phí hoạt động của ĐBQH VN

- ĐBQH được cấp hoạt động phi hàng tháng bằng hệ số 1,0 của mức lương tối thiểu
- Hỗ trợ tiền điện thoại 450.000 đ/đb/kỳ họp
- Chi thăm tra dự án luật: 4.000.000/ dự án
- Lễ phục 2 bộ/đb/ nhiệm kỳ quốc hội. Mức chi 2.500.000 đ/bộ
- Phí khai thác Internet: 700.000 đ/đb/tháng
- Được cấp Công báo, báo Nhân dân, báo địa phương, báo Người đại biểu nhân dân, tạp chí Nghiên cứu lập pháp

VD: Kinh phí hoạt động của Nghị sỹ Hoa Kỳ

- Phần lớn làm việc toàn thời gian
- Lương trung bình: 170.000 USD/năm
- Văn phòng nghị sỹ: 08 chuyên viên giúp việc
- $\frac{1}{2}$ thời gian sống, làm việc tại đơn vị cử tri

Giám sát của QH

- VD: Đường sắt Bắc – Nam:
  - Quy trình thực hiện giám sát của QH là gì?
  - Ai chịu trách nhiệm giám sát
  - Ai bị giám sát
  - Cách thức thực hiện giám sát như thế nào
  - Quốc hội kết luận gì về dự án Đường sắt cao tốc mà Bộ GT VT trình, các kết luận đưa ra dựa trên những luận cứ khoa học nào ???

Các cơ quan của QH tiến hành hoạt động giám sát

- Quốc hội (tập thể đại biểu trong phiên họp toàn thể)
- UBNDQH (1)
- Hội đồng dân tộc (1)
- Các ủy ban của QH (11)
- Đoàn đại biểu QH (63)
- Các đại biểu (500)

Phương thức, công cụ giám sát của cơ quan dân cử

- Chất vấn, trả lời chất vấn tại kỳ họp
- Yêu cầu trả lời bằng văn bản
- Thành lập ủy ban lâm thời điều tra
- Thành lập các đoàn giám sát
- Giám sát việc giải quyết khiếu nại, tố cáo
  - Đoàn giám sát của UBND
  - Đoàn giám sát của các UBND
- Bỏ phiếu tín nhiệm với người giữ chức vụ do QH bầu

2. Hình thức tổ chức bộ máy nhà nước Việt Nam

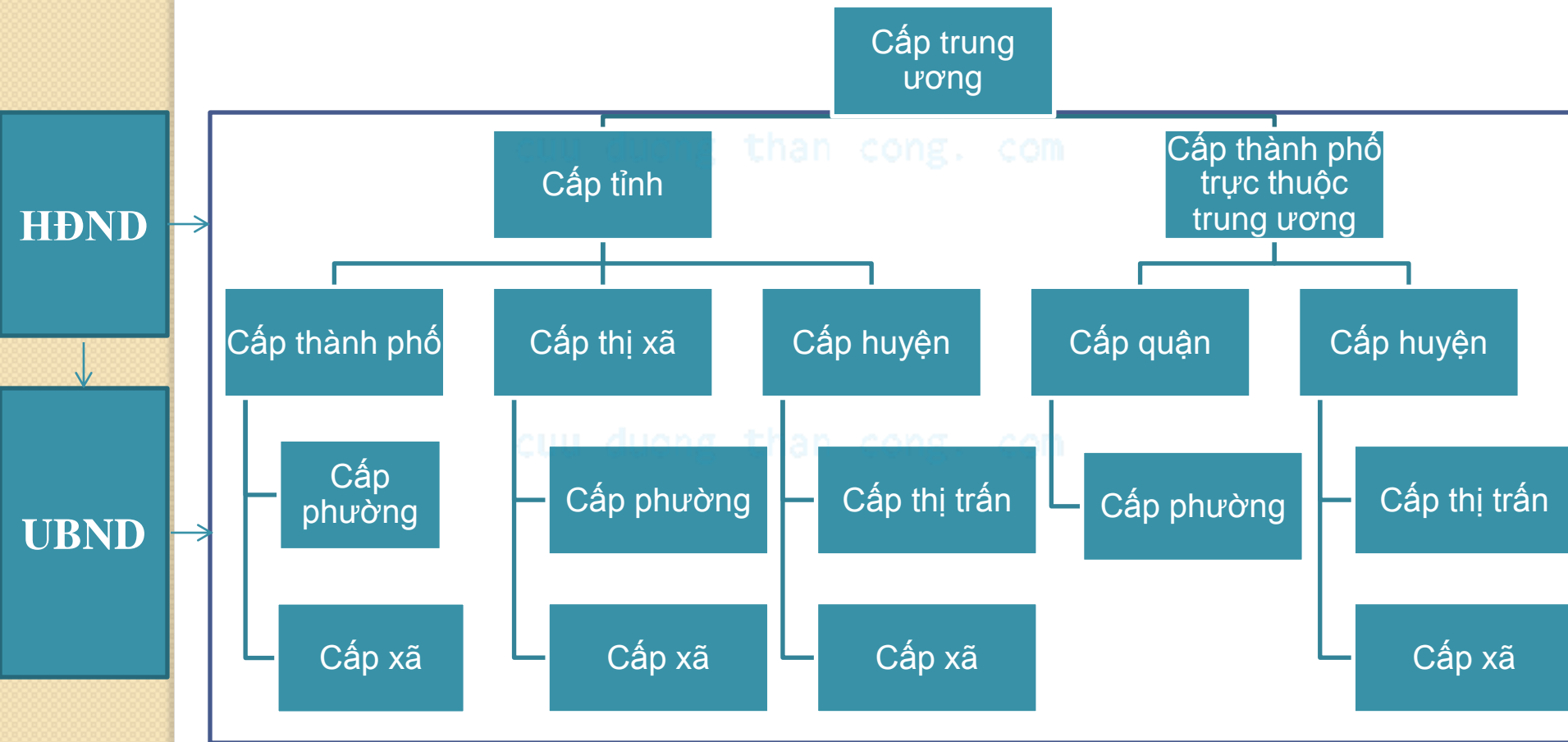
2.1. Theo sự phân định quyền lực nhà nước

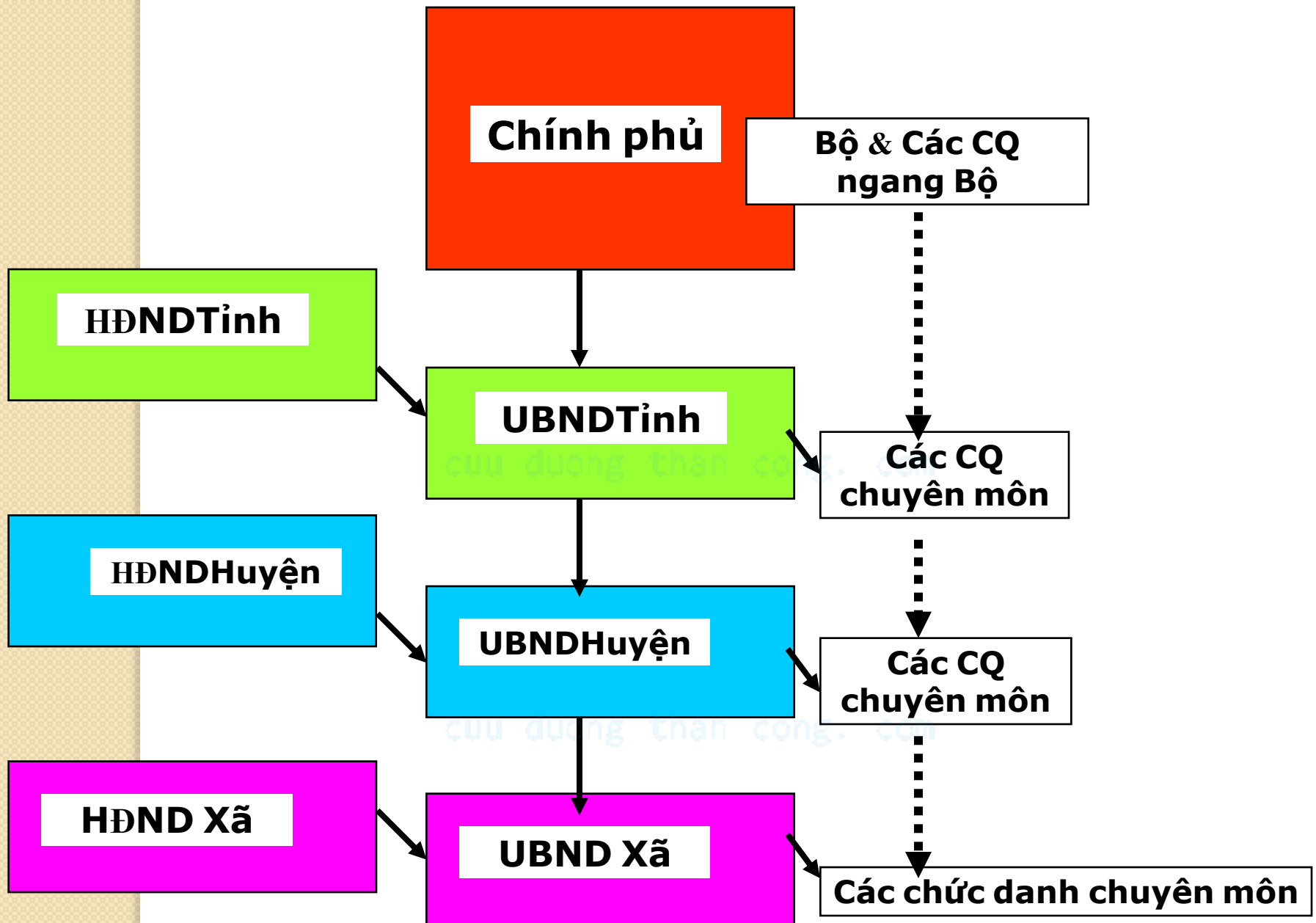
- Cơ cấu bộ máy bao gồm 3 phân hệ
  - Quyền lập pháp: Quốc hội
  - Quyền hành pháp: Chính phủ và các cơ quan nhà nước địa phương
  - Quyền tư pháp: Tòa án nhân dân và viện kiểm soát nhân dân

2. Hình thức tổ chức bộ máy nhà nước Việt Nam

2.2. Theo cấp bậc hành chính lãnh thổ

- Mô hình 3 cấp

Hội đồng nhân dân

- HĐND do nhân dân địa phương bầu ra, đại diện cho ý chí, nguyện vọng và quyền làm chủ của nhân dân.
- Chức năng
  - Ra nghị quyết về kế hoạch phát triển kinh tế, xã hội, ngân sách nhằm mục tiêu ổn định và nâng cao đời sống của nhân dân địa phương
  - Ra nghị quyết về những vấn đề của địa phương: quản lý nguồn tài nguyên, bảo vệ môi trường, giải quyết việc làm, chăm sóc người già và trẻ nhỏ, quản lý doanh nghiệp v.v...
  - Giám sát, sửa đổi hoặc bác bỏ hoạt động của các cơ quan nhà nước ở địa phương, của UBND cùng cấp, HĐND cấp dưới trực tiếp
  - Giám sát công tác của Tòa án nhân dân và phối hợp Viện kiểm soát nhân dân để thực hiện pháp luật và tăng cường pháp chế

Ủy ban nhân dân

- UBND do HĐND bầu ra, là cơ quan hành chính nhà nước ở địa phương chịu trách nhiệm chấp hành Hiến pháp, Luật và các văn bản của cơ quan nhà nước cấp trên và Nghị quyết của HĐND

cuu duong than cong. com

Ủy ban nhân dân

- Chức năng

Là cơ quan hành chính chịu trách nhiệm điều hành công việc hàng ngày tại địa phương, UBND có các chức năng sau: [duong than cong. com](http://duongthancong.com)

- Điều hành thực hiện chương trình, kế hoạch, ngân sách theo nghị quyết của HĐND
- Ra quyết định, tổ chức thực thi các quyết định của cơ quan hành chính cấp trên (Chính phủ và Bộ)
- Giám sát, sửa đổi hoặc bác bỏ hoạt động của các cơ quan nhà nước ở địa phương, của UBND cấp dưới trực tiếp

BỎ HĐND ?

Bài đọc: BỎ HĐND cấp quận, huyện ?

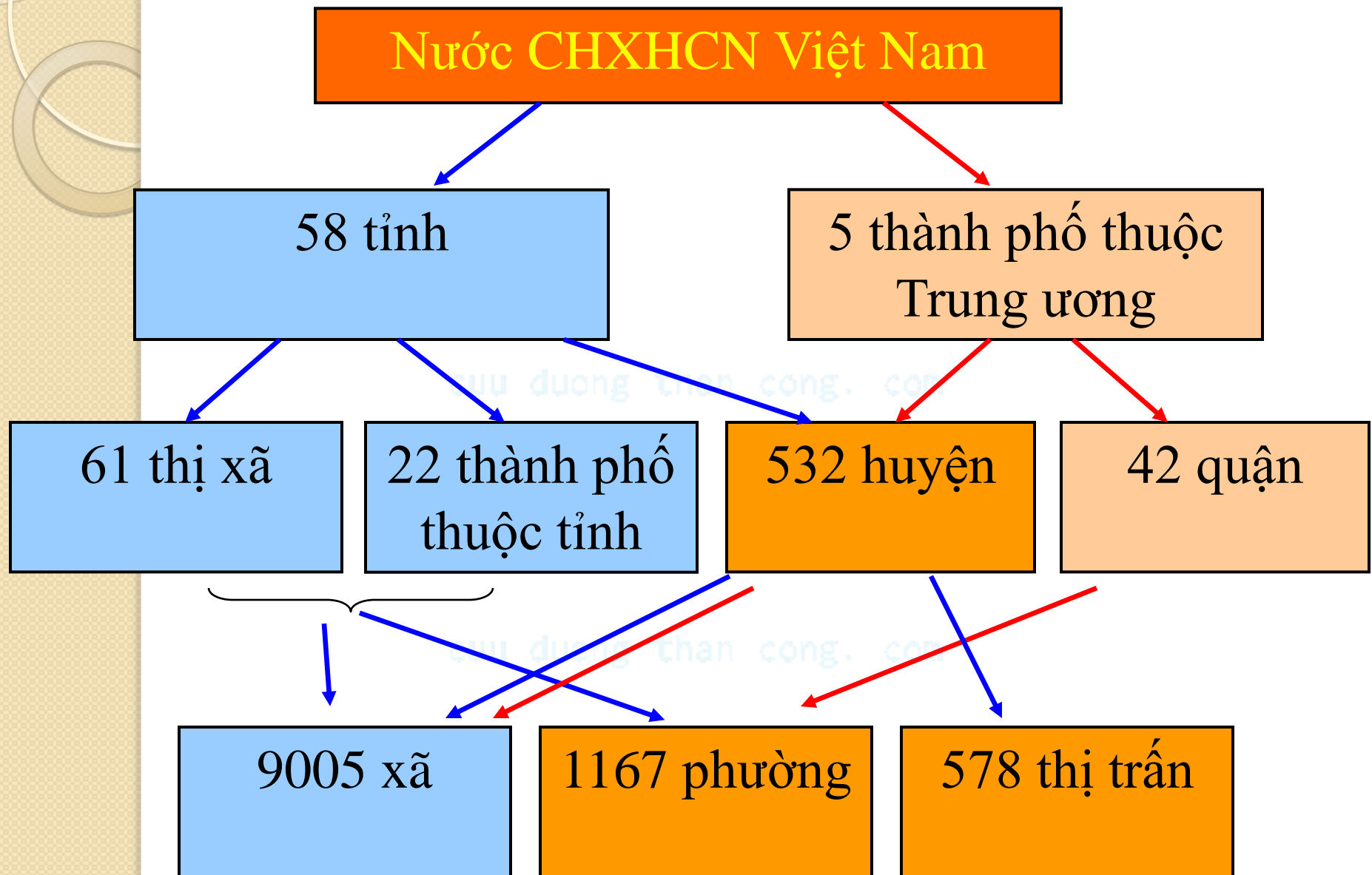
Theo quan điểm của bạn,

[cuu duong than cong. com](http://cuuduongthancong.com)

- Nên hay không ?
- Thay đổi như thế nào để đạt hiệu quả?

- HĐND các cấp còn kiêm nhiệm nhiều công tác chính quyền (80% đại biểu kiêm nhiệm)
  - ➔ HĐND cấp quận/ huyện; phường/ xã
    - Nguồn lực hạn chế: Ngân sách hoạt động, nguồn nhân lực
    - Không chuyên tâm vào công tác giám sát UBND cùng cấp
    - Mối quan hệ gần gũi, thân thiết với UBND cùng cấp

Sơ đồ nhà nước Việt Nam

HĐND cấp huyện

- Tối thiểu 30 đại biểu mỗi HĐND cấp huyện
  - Chi thường xuyên: 300 trđ/năm
  - Số HĐND cấp huyện và tương đương: 657
- Tổng ngân sách nhà nước chi thường xuyên cho HĐND cấp huyện và tương đương: 200 tỷ đồng
- Số lượng đại biểu: 19.710 đại biểu

HĐND cấp xã

- Tối thiểu 25 đại biểu mỗi HĐND cấp xã
  - Chi thường xuyên: 200 trđ/năm
  - Số HĐND cấp xã, phường, thị trấn: 10.750
- Tổng ngân sách nhà nước chi thường xuyên cho HĐND cấp xã, phường, thị trấn: 2.150 tỷ đồng
- Số lượng đại biểu: 270.000 đại biểu

Bỏ HĐND cấp huyện

- Ngân sách: giảm 200 tỷ đồng
  - Trung bình 01 HĐND cấp tỉnh giám sát: 171 HĐND cấp xã
- Nhiệm vụ của HĐND cấp tỉnh quá lớn
- Ngân sách giảm ít, số giảm có thể còn nhỏ hơn số tăng để HĐND cấp tỉnh có thể hoàn thành nhiệm vụ

Bỏ HĐND cấp xã

- Ngân sách: giảm 2.150 tỷ đồng
  - Trung bình 01 HĐND cấp huyện giám sát: 16 HĐND cấp xã; 16 UBND cấp xã
- Nhiệm vụ của HĐND cấp huyện có thể đảm bảo
- Ngân sách giảm nhiều, số giảm có thể nhỏ hơn số tăng để HĐND cấp huyện có thể hoàn thành nhiệm vụ
- HĐND chuyển sang chế độ làm việc toàn thời gian
- Giảm bớt tình trạng “quan hệ”

3. Chức năng bộ máy tổ chức NN

Hai chức năng do các tổ chức khác nhau đảm nhận:

- **Tổ chức hành chính: Quản lý lĩnh vực hoạt động của quốc gia, đảm bảo:**
  - + Đảm bảo ổn định kinh tế vĩ mô
  - + Đảm bảo công bằng xã hội
  - + Thúc đẩy tăng trưởng nhanh và bền vững
  - + Kiểm soát ngoại ứng
  - + Đảm bảo quyền lợi cho người dân

Dựa trên các nguyên tắc:

- Thiểu số chấp thuận theo đa số
- Cân đối mục tiêu, chi phí trong ngắn hạn với mục tiêu, chi phí trong dài hạn
- Cân đối lợi ích của các bên tham gia

3. Chức năng bộ máy tổ chức NN

Hai chức năng do các cơ quan hành chính, sự nghiệp đảm nhận:

- Cơ quan sự nghiệp: Cung cấp hàng hóa, dịch vụ công, đảm bảo:

- + Đồng đảo người dân được tiếp cận
- + Chất lượng tốt
- + Giá thành rẻ
- + Sử dụng hiệu quả ngân sách nhà nước

Chức năng của bộ máy tổ chức nhà nước

- **Chức năng tối thiểu**

- Quốc phòng
- Luật,
- Bảo đảm an ninh trật tự
- Bảo vệ tài sản cá nhân, tổ chức
- Quản lý kinh tế vĩ mô
- Cung cấp dịch vụ công
- Bảo đảm phúc lợi xã hội

→ Các chức năng này được thực hiện thống nhất từ TW đến địa phương, do cơ quan nhà nước TW và địa phương đảm nhận

- **Chức năng trung bình**

- Giáo dục và đào tạo NNL
- Bảo vệ người tiêu dùng
- Điều tiết ngoại ứng
- Kiểm soát độc quyền
- Bảo hiểm xã hội
- Bảo vệ môi trường

- **Chức năng nâng cao**

- Tái phân phối của cải trong XH
- Thúc đẩy sự phát triển kinh tế thị trường, sự phát triển của tư nhân
- Thúc đẩy sự sáng tạo, đổi mới

Các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc chính phủ Việt Nam hiện nay

Chính phủ

Bộ (18 bộ)

Bộ Ngoại giao

Bộ Tài chính

Bộ Nội vụ

Bộ Kế hoạch và Đầu tư

Bộ Lao động Thương binh và xã hội

Bộ Tư pháp

Bộ Thông tin và Truyền thông

Bộ Nông Nghiệp và phát triển nông thôn

Bộ Xây dựng

Bộ Công thương

Các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc chính phủ Việt Nam hiện nay

Chính phủ

Bộ (18 bộ)

Bộ Tài nguyên môi trường

Bộ Giáo dục đào tạo

Bộ văn hóa Thể thao và Du lịch

Bộ y tế

Bộ Khoa học và Công nghệ

Bộ Quốc phòng

Bộ Công An

Bộ Giao thông vận tải

Các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc chính phủ Việt Nam hiện nay

Chính phủ

**Cơ quan ngang bộ
(4 cơ quan ngang bộ)**

Văn phòng Chính phủ

Thanh tra Chính phủ

Ngân hàng nhà nước

Ủy ban dân tộc

Các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc chính phủ Việt Nam hiện nay

Chính phủ

**Các cơ quan
thuộc Chính phủ
(8 cơ quan)**

Viện Khoa học xã hội Việt Nam

Bảo hiểm xã hội Việt Nam

Ban quản lý Lăng Chủ tịch Hồ
Chí Minh

Viện Khoa học và Công nghệ
Việt Nam

Học viện Chính trị Hành chính
Quốc gia Hồ Chí Minh

Đài Tiếng nói Việt Nam

Đài Truyền hình Việt Nam

Thông tấn xã Việt Nam

Cấp Trung Ương

- Cơ quan hành chính nhà nước cao nhất: Chính phủ
- Các cơ quan hành chính nhà nước trực thuộc Chính phủ bao gồm: Các Bộ, các cơ quan ngang Bộ, các cơ quan trực thuộc Chính phủ

Cơ quan hành pháp ở Trung Ương

- Chính phủ:
  - Là cơ quan hành chính cao nhất, tồn tại ở mọi quốc gia.
  - Ở Việt Nam, chính phủ bao gồm:
    - Thủ tướng chính phủ
    - Phó thủ tướng
    - Bộ trưởng và thủ trưởng cơ quan ngang bộ

Cơ quan hành pháp ở Trung Ương

- Chính phủ:

Một số vai trò chủ yếu:

- Thống nhất quản lý nền kinh tế quốc dân
- Xây dựng kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội dài hạn, trung hạn và hàng năm, trình quốc hội phê duyệt, chỉ đạo thực hiện kế hoạch
- Lập dự toán, phân bổ ngân sách nhà nước trình quốc hội phê duyệt. Tổ chức điều hành ngân sách được quốc hội phê duyệt.

Cơ quan hành pháp ở Trung Ương

- Bộ và các cơ quan ngang bộ (gọi chung là bộ)

Là cơ quan nhà nước ở Trung Ương có trách nhiệm thực hiện chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước.

2 nhóm bộ:

- Bộ quản lý theo ngành: Là cơ quan nhà nước có trách nhiệm quản lý những ngành như nông nghiệp, công nghiệp, xây dựng, thương mại v.v....
- Bộ quản lý theo chức năng. Các bộ có chức năng phối hợp hoặc hỗ trợ hoạt động của các bộ quản lý theo ngành. Có liên quan đến hoạt động của tất cả các bộ khác. VD: Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính; Ngân hàng nhà nước

01 cơ quan thanh tra (thanh tra chính phủ)

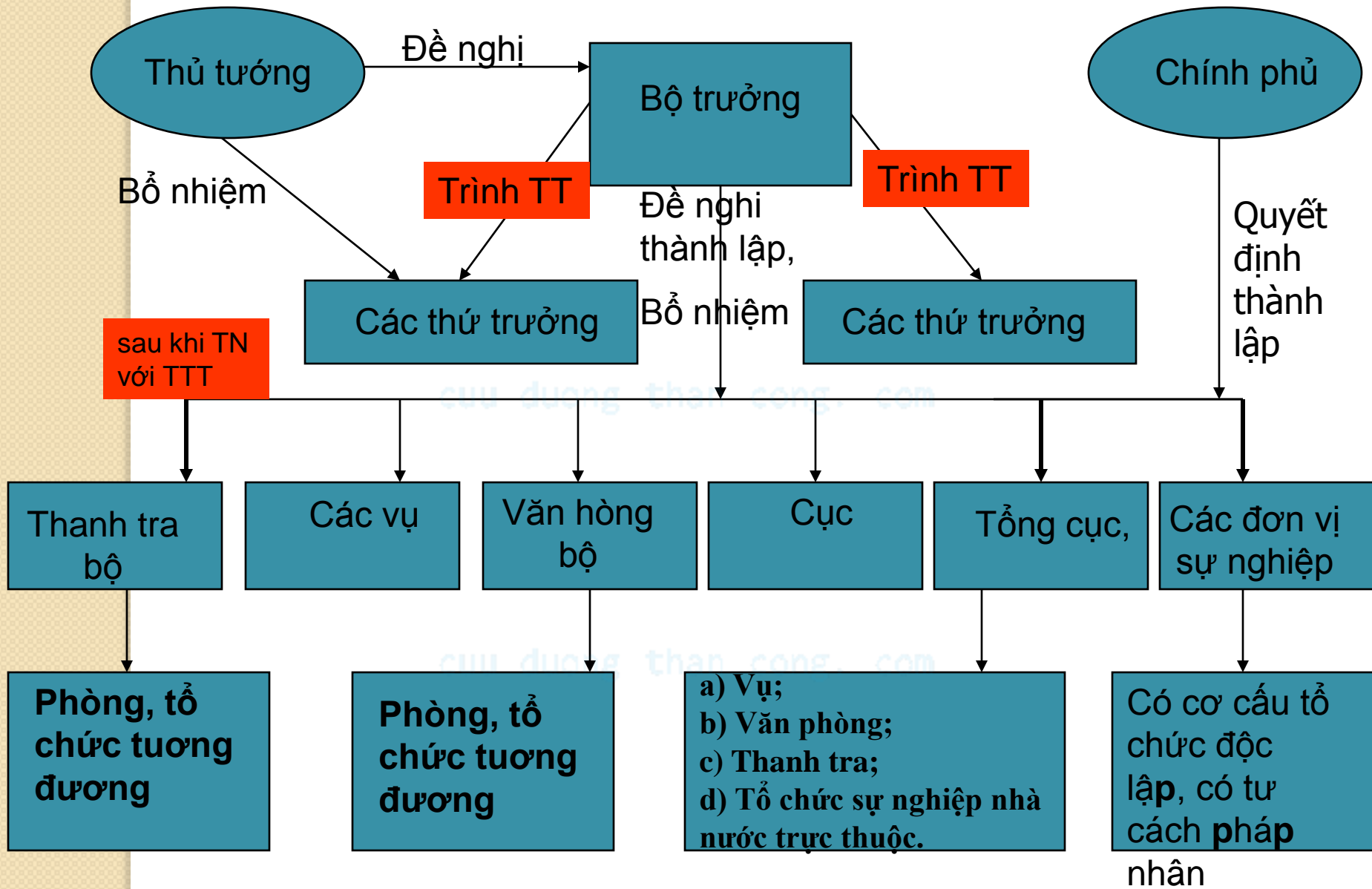
Cấp Trung Ương

- Bộ và các cơ quan ngang bộ (gọi chung là bộ)

Chức năng:

- Ban hành văn bản pháp quy theo thẩm quyền để chấp hành các loại văn bản pháp luật của Quốc hội, Chính phủ
- Xây dựng Chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội thuộc ngành, lĩnh vực phụ trách. Tổ chức việc thực hiện kế hoạch trong phạm vi cả nước
- Quản lý nhà nước các tổ chức sự nghiệp, doanh nghiệp nhà nước thuộc ngành, lĩnh vực phụ trách
- Thanh tra, kiểm tra các tổ chức công dân trong việc chấp hành pháp luật thuộc ngành hoặc lĩnh vực phụ trách

Cơ cấu tổ chức của bộ, cơ quan ngang bộ

Nhận xét:

- Nhìn chung số lượng Bộ, tên gọi và chức năng của các Bộ có sự tương đồng giữa các quốc gia.
- Một số quốc gia có các Bộ với các chức năng đặc thù
- Đối với các chức năng có sự tham gia của nhiều bộ, Vụ, cần có một cơ quan làm đầu mối công tác (cơ chế một cửa) tiếp xúc với “khách hàng”

Cấp địa phương

Cấp chính quyền	Cơ quan dân cử và cơ quan chấp hành	Cơ quan chuyên môn thuộc Ủy ban nhân dân
Thành phố, tỉnh	HĐND, UBND thành phố, tỉnh	Sở, Ban
Quận, huyện	HĐND, UBND quận huyện	Phòng
Phường, xã, thị trấn	HĐND, UBND phường xã	Công chức địa phương

Các cơ quan chuyên môn UBND Cấp tỉnh

Chính phủ

**Bộ, ngành
trung ương**

**Ủy ban nhân dân cấp
Tỉnh, Chủ tịch, Phó Chủ
tịch, Ủy viên ủy ban**

Các cơ quan chuyên môn thuộc UBND cấp tỉnh

1. Văn phòng ủy ban nhân dân
2. Sở tài chính
3. Sở Nội vụ
4. Sở Kế hoạch và đầu tư
5. Sở lao động thương binh và xã hội
6. Thanh tra tỉnh
7. Sở Tư pháp
8. Sở Công nghiệp
9. Sở Nông nghiệp và phát triển nông thôn
10. Sở Xây dựng
11. Sở Thương mại và du lịch
12. Sở Khoa học và công nghệ
13. Sở Tài nguyên và môi trường

Các cơ quan chuyên môn UBND Cấp tỉnh (tiếp theo)

Chính phủ

**Bộ, ngành
trung ương**

**Ủy ban nhân dân cấp
Tỉnh, Chủ tịch, Phó Chủ
tịch, Ủy viên ủy ban**

14. Sở Giáo dục và đào tạo

15. Sở Văn hoá thông tin và Thể dục Thể thao

16. Sở Bưu chính viễn thông

17. Sở Y tế

Ban dân tộc*

Sở Ngoại vụ *

Sở Quy hoạch - Kiến trúc *

Các đơn tổ chức sự nghiệp trực thuộc

Các đơn vị khác do UBND thành lập *

Các cơ quan của UBND Cấp huyện

**Ủy ban nhân dân
tỉnh, thành phố trực
thuộc trung ương**

**Ủy ban nhân dân cấp
huyện, Chủ tịch, Phó Chủ
tịch, Ủy viên UBND**

**Các đơn vị
sự nghiệp
trực thuộc**

1. Phòng Nội vụ;
  2. Phòng Tư pháp
  3. Phòng Kế hoạch – Tài chính
  4. Phòng Tài nguyên và Môi trường
  5. Phòng LĐ – TB và XH
  6. Phòng Văn hoá và Thông tin
  7. Phòng Giáo dục và Đào tạo
  8. Phòng Y tế;
  9. Thanh tra huyện
  10. Văn phòng HĐND và UBND
- Phòng Kinh tế, Phòng Quản lý đô thị
(Phòng nông nghiệp và phát triển nông
thôn, Phòng kinh tế - Kỹ thuật)
- Phòng dân tộc